

svojoj organizaciji ili su bili u obavezi implementirati isti u skladu sa važećim propisima.

Član 21.

(SMS za nove pružatelje usluga)

- (1) Pružatelji usluga koji namjeravaju da započnu djelatnost, a pripadaju organizacijama iz člana 3. tačke a), b), e) i f), dužni su najkasnije 90 dana prije dana namjeravanog započinjanja djelatnosti dostaviti BHDCA plan implementacije SMS.
- (2) Pružatelji usluga iz stava (1) ovoga člana dužni su da uspostave efektivan SMS u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja uvjerenja (potvrde, certifikata, dozvole, odobrenja i sl.) za obavljanje svoje djelatnosti.
- (3) Pružatelji usluga koji namjeravaju da započnu djelatnost nakon 30. septembra 2017. godine, a pripadaju organizacijama iz člana 3. tačke c) i d), dužni su najkasnije 90 dana prije dana namjeravanog započinjanja djelatnosti dostaviti BHDCA plan implementacije SMS.
- (4) Pružatelji usluga iz stava (3) ovoga člana dužni su da uspostave efektivan SMS u roku od 18 mjeseci od dana izdavanja uvjerenja (potvrde, certifikata, dozvole, odobrenja i sl.) za obavljanje svoje djelatnosti.

IV. PRIJELAZNE ODREDBE

Član 22.

(Prihvatljiv način udovoljavanja zahtjevu)

Do donošenja uputstava o prihvatljivom načinu udovoljavanja zahtjevu iz ovog pravilnika, kao prihvatljiv način udovoljavanja zahtjeva iz ovog pravilnika, prilikom implementacije SMS u organizacijama iz člana 3. ovog pravilnika i sprovođenja nadzora od strane BHDCA, koristiće se zadnje važeće izdanje ICAO Doc 9859 Safety Management Manual (SMM).

V. STUPANJE NA SNAGU

Član 23.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-282-1/15

26. marta 2015. godine

Banja Luka

Generalni direktor

Dorđe Ratkovića, s. r.

232

Temeljem članka 16. i 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), članka 14. stavak (1) i članka 42. Zakona o zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo donosi

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O STRUČNOM OSPOBLJAVANJU, POTVRDAMA I ODOBRENJIMA STRUČNOG OSOBLJA KOJE OBAVLJA POSLOVE OD ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA NA AERODROMU

Članak 1.

U članku 2. tačka h) briše se u dijelu koji glasi:

- h) "koji izrađuje Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BHDCA)", ostali dio teksta ostaje isti.

Članak 2.

- (1) U članku 7. stavak (4) mijenja se i glasi:
- (4) Osposobljavanje na radnom mjestu vršit će se pod nadzorom supervizora.

- (2) U članku 7. stavak (6) iza riječi "teoretski" dodaju se riječi ("pismeno ili usmeno").

Članak 3.

U članku 8. stavak (2), riječ "BHDCA" se mijenja u "Operator".

Članak 4.

U članku 15. dodaje se tačka d) koja glasi:

- d) Instruktor iz domena sigurnosti aerodroma.

Članak 5.

U članku 19. tačka a) mijenja se i glasi:

- a) "VSS ili dodiplomski studij (1 ciklus - 180 ECTS)".

Članak 6.

- (1) U članku 29. tačka a) mijenja se i glasi:

- a) najmanje VSS ili dodiplomski studij (1 ciklus - 180 ECTS) društvenog ili tehničkog smjera.
- (2) U članku 29. u tački b) iza riječi obučenosti dodaju se riječi: "za prihvat i otpremu putnika".
- (3) U članku 29. dodaje se nova tačka f) koja glasi: f) najmanje 2 godine kao predavač u Centru za obuku zrakoplovnog stručnog osoblja na aerodromu.

Članak 7.

U članku 30. stavak (2), pod tačkom a) iza riječi meteorologije dodaju se riječi:

"i sustava kontrole letenja" a tačka pod f) se briše.

Članak 8.

- (1) U članku 31. stavak (2) pod tačkom a) u nastavku teksta iza riječi "zrakoplova" dodaju se riječi: "koja uključuje poznavanje signalizacije rukama u slučaju opasnosti".
- (2) U članku 31. stavak (3) pod tačkom a) u nastavku teksta iza riječi "signalizacija" dodati sljedeće: "i signalizacija u slučaju opasnosti".

Članak 9.

U članku 33. stavak (1) briše se tačka a).

Članak 10.

U članku 34. u stavku (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od godinu dana (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučenosti se suspendira, te su kandidati obvezni ponovno pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za stjecanje potvrde o obučenosti".

Članak 11.

U članku 37. dodaje se stavak (2) koji glasi:

- (2) U cilju kvalitetnog sprovođenja osposobljavanja na radnom mjestu, zaposleni u vatrogasno-spasilačkoj službi moraju najmanje jednom u godini učestvovati u spašavanju nesrećenih (lutke) iz makete zrakoplova koju je zahvatio požar, a jednom u tri godine učestvovati u gašenju požara gdje je gorivo pod tlakom na maketi zrakoplova.

Članak 12.

U članku 38. stavak (3), iza tačke e) dodati i tačku i).

Članak 13.

U članku 39. stavak (3), iza riječi "ovoga članka" dodaje se: "i predmet Poznavanje područja aerodroma i kodiranih karata".

Članak 14.

- (1) U članku 40. stavak (2), iza riječi "ovoga članka" dodaje se: "i predmet Poznavanje područja aerodroma i kodiranih karata".
- (2) U članku 40. dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

- (3) "Osoblje operatora, koje je određeno za pomoćno vatrogasno osoblje, a ne posjeduje bilo koju potvrdu obučivosti prihvatima i otpreme zrakoplova, putnika i stvari, obvezno je steći odobrenje za kretanje po manevarskim površinama sukladno članku 51. Pravilnika."

Članak 15.

U članku 42. dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od godinu dana (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučivosti se suspendira, te su kandidati obvezni ponovno pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za stjecanje potvrde o obučivosti".

Članak 16.

- (1) U članku 44. stavak (1) u točki b) slovo "C" se zamjenjuje sa slovom "E".
- (2) U članku 44. dodaje se stavak (4) koji glasi:
- (4) "Poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom na aerodromu vrši pravna osoba koja ima sklopljen ugovor sa operatorom o obavljanju djelatnosti ili dokaz o namjeri da se isti sklopi."

Članak 17.

- (1) U članku 48. dodaje se stavak (4) koji glasi:
- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od 6 mjeseci (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučivosti se suspendira, te su kandidati obvezni ponovno pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za stjecanje potvrde o obučivosti".
- (2) U članku 48. dodaje se stavak (5) koji glasi:
- (5) "Za sve profile koji stječu potvrdu o obučivosti ili odobrenje, a odnosi se na poslove: prihvatima i otpreme, poslove protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom i ostale poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe, obvezno je polaganje dodatna dva predmeta, a to su:
- Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training); i
  - Ljudski faktor (Human Factor Training);"

Članak 18.

- (1) U članku 49. stavak (1) točka b) se mijenja i glasi:
- b) "poslovi rada i kretanja po platformi, manevarskim površinama i održavanje objekata i instalacija".
- (2) U članku 49. stavak (1) dodaju se točke:
- c) "poslovi upravljanja sustavom sigurnosti (SMS);"
- d) "poslovi vezani za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu"
- (3) U članku 49. dodaje se stavak (4) koji glasi:
- (4) "Poslovi upravljanja sustavom sigurnosti (SMS) obuhvataju: sprovođenje, razvijanje, vođenje i usmjeravanje operacija na aerodromu kroz sustav SMS, vođenje nadzora (audit) sigurnosti itd. Stjecanje i obnavljanje odobrenja detaljnije je opisano u članku 21. ovoga pravilnika".
- (4) U članku 49. dodaje se stavak (5) koji glasi:
- (5) "Poslovi vezani za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu obuhvataju: kontrolu ptica i divljih životinja, kroz poduzimanje svake akcije koja se smatra potrebnom kako bi se implementirala politika i na minimum sveli udari ptica i divljih životinja na aerodromu. Akcija uključuje razvoj i primjenu programa kontrole životinjskog svijeta na aerodromu. Stjecanje i obnavljanje odobrenja detaljnije je opisano u članku 21. ovoga pravilnika".

Članak 19.

- U članku 50. stavak (2) iza riječi "ITT" dodati riječi: "safety menadžer".

Članak 20.

- (1) U članku 51. dodaje se stavak (4) koji glasi:

- (4) Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za stjecanje odobrenja za poslove upravljanja sustavom sigurnosti (SMS) obuhvata sljedeće predmete:
- a) Osnove zrakoplovnih propisa;
  - b) Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;
  - c) Poznavanje zrakoplovne navigacije, meteorologije i sustava kontrole letenja;
  - d) Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training) i Ljudski faktor (Human Factor Training);
  - e) Obuka za vozače na zračnoj strani (Airside Driver Training);
  - f) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju izvanrednih situacija na aerodromu sukladno Planu za izvanredne situacije na aerodromu (Emergency plan).

- (2) U članku 51. dodaje se stavak (5) koji glasi:

- (5) U cilju produženja važnosti odobrenja za poslove upravljanja sustavom sigurnosti (SMS), potrebno je polagati ispit iz predmeta Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;

- (3) U članku 51. dodaje se stavak (6) koji glasi:

- (6) "Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za stjecanje odobrenja za poslove vezane za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu obuhvata sljedeće predmete:
- a) Osnove zrakoplovnih propisa;
  - b) Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;
  - c) Poznavanje zrakoplovne navigacije, meteorologije i sustava kontrole letenja;
  - d) Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training);
  - e) Obuka za vozače na zračnoj strani (Airside Driver Training);
  - f) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju izvanrednih situacija na aerodromu sukladno Planu za izvanredne situacije na aerodromu (Emergency plan).
  - g) Korištenje sredstava i opreme za sprječavanje kolizije zrakoplova sa pticama i divljim životinjama na aerodromu.

- (3) U članku 51. dodaje se stavak (7) koji glasi:

- (7) U cilju produženja važnosti odobrenja za poslove vezane za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu, potrebno je polagati aerodromsku infrastrukturu i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu.

- (4) U članku 51. dodaje se stavak (8) koji glasi:

- (8) Svake 3 (tri) godine treba izvršiti obnavljanje važnosti odobrenja vezanih za poslove upravljanja sustavom sigurnosti (SMS) i kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu.

Članak 21.

- U članku 72. stavak (1) riječi "se mogu suspendovati" zamjenjuju se riječima "suspendiraju se".

Članak 22.

- DIO DVANAESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE prelazi u DIO TRINAESTI, dok DIO DVANAESTI dobiva novi naziv koji glasi:

"DIO DVANAESTI - SPECIJALISTIČKE OBUKE"

Članak 23.

- Specijalističke obuke se sprovode periodično u cilju osposobljavanja stručnog osoblja po užitim specijalnostima. Sastavni dio specijalističke obuke treba da obuhvata dodatne predmete, a to su:

- a) Prihvat i otprema putnika, uključujući ukrcaj putnika, putničke informacije, pomoć putnicima i putnicima sa invaliditetom i smanjenom pokretljivošću;

- b) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju izvanrednih situacija na aerodromu, sukladno Planu za izvanredne situacije na aerodromu (Emergency plan);
- c) Pravila kretanja i/ili vožnje na operativnim površinama i za vrijeme približavanja zrakoplovu (Airsides Driver Training);
- d) Siguran prijevoz opasnih materija (Dangerous Goods Training);
- e) Granice ljudske sposobnosti, održavanje kondicije i timski rad (samo praktična vježba).

Navedeni predmeti odnose se na stručno osoblje koje obavlja poslove prihvata i otpreme, poslove protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom i ostale poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe."

Članak 24.

Ovlašteni centri za osposobljavanje i stručne osobe koje obavljaju poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa dužni su, u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ove Izmjene i dopune Pravilnika o stručnom osposobljavanju, potvrđama i odobrenjima stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu, da usklade svoj rad sa ovim odredbama.

Članak 25.

Ovaj pravilnik stupa na snagu 8 (osam) dana od dana donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-286-1/15

26. ožujka 2015. godine

Banja Luka

Generalni ravnatelj

Dorđe Ratkovića, v. g.

Na osnovu člana 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), člana 14. stav (1) i člana 42. Zakona o vazduhoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno vazduhoplovstvo donosi

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О СТРУЧНОМ ОСПОСОБЉАВАЊУ, ПОТВРДАМА И ОДОБРЕЊИМА СТРУЧНОГ ОСОБЉА КОЈЕ ОБАВЉА ПОСЛОВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА НА АЕРОДРОМУ

Члан 1.

У члану 2. тачка х) брише се у дијелу који гласи:

- х) "који израђује Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ВНДСА)", остали дио текста остаје исти.

Члан 2.

- (1) У члану 7. став (4) мијења се и гласи:
- (4) Осposобљавање на радном мјесту вршиће се под надзором супервизора.
- (2) У члану 7. став (6) иза ријечи "теоретски" додају се ријечи ("писмено или усмено").

Члан 3.

У члану 8. став (2), ријеч "ВНДСА" се мијења у "Оператор".

Члан 4.

У члану 15. додаје се тачка д) која гласи:

- д) Инструктор из домена безбједности аеродрома.

Члан 5.

У члану 19. тачка а) мијења се и гласи:

- а) "ВСС или додипломски студиј (1 циклус -180 ECTS)".

Члан 6.

- (1) У члану 29. тачка а) мијења се и гласи:
  - а) најмање ВСС или додипломски студиј (1 циклус - 180 ECTS) друштвеног или техничког смјера.
- (2) У члану 29. у тачки б) иза ријечи обучености додају се ријечи: "за прихват и отпрему путника".
- (3) У члану 29. додаје се нова тачка ф) која гласи:
  - ф) најмање 2 године као предавач у Центру за обуку ваздухопловног стручног особља на аеродрому.

Члан 7.

У члану 30. став (2), под тачком а) иза ријечи метеорологије додају се ријечи: "и система контроле летења" а тачка под ф) се брише.

Члан 8.

- (1) У члану 31. став (2) под тачком а) у наставку текста иза ријечи "ваздухоплова" додају се ријечи: "која укључује познавање сигнализације рукама у случају опасности".
- (2) У члану 31. став (3) под тачком а) у наставку текста иза ријечи "сигнализација" додати слједеће: "и сигнализација у случају опасности".

Члан 9.

У члану 33. став (1) брише се тачка а).

Члан 10.

У члану 34. у ставу (3) додаје се нови став (4) који гласи:

- (4) "Послије прекида у раду дужег од годину дана (не/плаћено одсуство, прекид радног односа) потврда о обучености се суспендује, те су кандидати обавезни поново приступити полагању свих испита неопходних за стицање потврде о обучености".

Члан 11.

- У члану 37. додаје се став (2) који гласи:
- (2) У циљу квалитетног спровођења осposобљавања на радном мјесту, запослени у ватрогасно-спасилачкој служби морају најмање једном у години учествовати у спасавању унесрећених (лутке) из макете ваздухоплова коју је захватио пожар, а једном у три године учествовати у гашењу пожара гдје је гориво под притиском на макети ваздухоплова.

Члан 12.

У члану 38. став (3), иза тачке е) додати и тачку и).

Члан 13.

У члану 39. став (3), иза ријечи "овога члана" додаје се: "и предмет Познавање подручја аеродрома и кодираних карата".

Члан 14.

- (1) У члану 40. став (2), иза ријечи "овога члана" додаје се: "и предмет Познавање подручја аеродрома и кодираних карата".
- (2) У члану 40. додаје се нови став (3) који гласи:
- (3) "Особље оператора, које је одређено за помоћно ватрогасно особље, а не поседује било коју потврду обучености приhvата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари, обавезно је стећи одобрење за кретање по маневарским површинама у складу са чланом 51. Правилника."

Члан 15.

У члану 42. додаје се нови став (4) који гласи:

- (4) "Послије прекида у раду дужег од годину дана (не/плаћено одсуство, прекид радног односа) потврда о обучености се суспендује, те су кандидати обавезни